

קירוי הכהנים ב"ברכת כהנים"

ברשימה הבאה נדון בשיטת הרמב"ם, כיצד יהיה קירוי שליח ציבור את הכהנים, וכיצד יענו הכהנים. האם יקרא שליח ציבור אותם "כהנים", והם יברכו "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן", ויתחילו "יברכך" מעצמם בלא קירוי, או יברכו "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" בלא קירוי, ויקרא אותם שליח ציבור "כהנים", ויענו "יברכך".

בבואנו לדון בסוגיה זו, עלינו לדעת שיש שני דברים במנהג נשיאת כפים הנזכר בתלמוד ואינם במנהג נשיאת כפים בימינו. התלמוד מתאר את המנהג הקדום, ואם לא נבחין בדבר, נדייק מן התלמוד על פי מנהגינו, אבל מנהג התלמוד היה אחר, כך שהדיוק אינו נכון.

בדברינו, נראה כיצד ביארו המפרשים את התלמוד על פי מנהגם המאוחר, ולא הבחינו שמנהג התלמוד הוא אחר, וגם נראה שמדברי הרמב"ם ניתן ללמוד על המנהג הקדום, ועדיין ניתן למצוא לו רמז בדבריו.

תחילה נכתוב את שני השינויים שיש במנהג נשיאת כפיים בתלמוד לעומת מנהגנו, ואחר נביא את המקורות וביאורם.

מנהג נשיאת כפיים בימינו, שכל הכהנים מברכים בקול רם את הברכה "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן". עוד נהוג, ששליח ציבור מקרא אותם מילה במילה, הוא מקרא אותם "ה", והם עונים אחריו "ה", הוא מקרא אותם "וישמרך", והם עונים אחריו "וישמרך", וכן על זה הדרך. אבל הכהנים לא יברכו בלא קירוי.

לעומת מנהג זה, נהגו בנשיאת כפיים בזמן התלמוד שהכהנים מברכים "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" בלחש, כיוון שהיא ברכת המצוות של הכהנים, ואינה שייכת לציבור. נשיאת כפיים לציבור מתחילה בקריאה לכהנים, "כהנים", והם אומרים "יברכך". עוד נהגו ששליח ציבור אינו מקרא את הכהנים מילה במילה, והכהנים מברכים את הברכה מעצמם בלא קירוי.

דיני נשיאת כפיים נתבארו בתלמוד הבבלי בסוגיה במסכת סוטה מעמוד לח ואילך. התלמוד פותח בשאלה (סוטה לח ע"א):

שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמוע: במה הארכת ימים? אמר להן: מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא, ולא פסעתי על ראשי עם קודש, ולא נשאתי כפי בלא ברכה. מאי מברך? אמר רבי זירא, אמר רב חסדא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה.

ר' אלעזר בן שמוע אומר שזכה להאריך ימים מפני שלא נשא את כפיו בלא ברכה. למנהגינו היום, שהברכה הזאת נאמרת בקול רם על ידי כל הכהנים, מה חידוש יש בדבר? מה דקדוק יש בדבר? כל הכהנים מברכים בקול רם את הברכה! על כורחנו, עלינו לומר שנהגו לברך אותה בלחש, מפני שהיא ברכת המצוות לכהנים, ואין לציבור עניין בה, והשתבח ר' אלעזר בן שמוע בעובדה שהקפיד לברך ברכה זו כל אימת שעלה לישא את כפיו. וכך כתב רבי אברהם בן הרמב"ם, שברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, תיאמר ע"י הכהנים בלחש.¹

אם נתבונן, נמצא שגם בדברי הרמב"ם ניתן ללמוד על המנהג הקדום, שהרי הוא אומר (הלכות תפילה ונשיאת כפים, פרק יד, הלכה ג):

כיצד היא ברכת כהנים? יתחילו הכהנים 'יברכך' ויקרא אותם השליח ציבור מילה מילה.

משמע מדבריו שהברכה "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" אינה חלק מברכת הכהנים לציבור, אלא ברכת המצוות של הכהנים. ושם הוא אומר גם (הלכה ח):

אם היה הכהן המברך אחד, מתחיל לברך מעצמו, ושליח ציבור מקרא אותו מילה מילה, כמו שאמרנו. היו שנים או יתר, אינן מתחילין לברך, עד שיקרא להם שליח ציבור תחילה. ואומר להם "כהנים", והם עונים ואומרים "יברכך".

ברכת כהנים מתחילה במילה "יברכך", ושליח ציבור קורא "כהנים" לפני "יברכך", מפני שהיא תחילת ברכת כהנים לציבור.

רק בהמשך, הרמב"ם מזכיר את הברכה, בהלכה העוסקת בדברים הנוגעים לכהן, מה יאמר ומתי יאמר. וזה לשון ההלכה (הלכה יג):

1 הגר"א (שולחן ערוך, אורח חיים, סימן קכח, סעיף יג), למד מסוגיה זו שהברכה אינה מעכבת. ואנו דייקנו ממנה שהברכה הייתה נאמרת בלחש. וכן הוא באוצר הגאונים למסכת סוטה, עמ' 160: "ואמרי רבואתא: הפורס כפיו לא יברך" אשר קדשנו" בקול אלא בלחש. וכך כתב רבי אברהם בן הרמב"ם בספרו "המספיק לעובדי ה'" עמ' 250: [...] עד שמשלים שליח צבור ברכת הודאה והיא "מודים וכו'", אזי יברך כל כהן לעצמו בלחש, כשהוא פונה נוכח הקדש, במצבו – ברכה על ברכת כהנים, משום שברכת כהנים מצוה ו"כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן", יברך: "ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וכו'".

בשעה שכל כהן עולה לדוכן, כשהוא עוקר רגליו לעלות, אומר: "יהי רצון מלפניך ה' אלהינו, שתהיה הברכה הזאת שצוייתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלמה, ואל יהי בה מכשול ועוון, מעתה ועד עולם". וקודם שיחזיר פניו לברך את העם, מברך "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, אשר קידשנו בקדושתו של אהרן, וציונו לברך את עמו ישראל, באהבה", ואחר כך מחזיר פניו לציבור, ומתחיל לברכם.

היוצא מזה. אין שום טעם לקרות את הכהנים לפני ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן", מפני שעדיין לא התחילה הברכה לציבור, ובתקופת התלמוד והרמב"ם ברכה זו נאמרה בלחש, ואף אם נוהגים לומר אותה בקול רם, היא ברכת המצוות של הכהנים, ועדיין לא התחילה הברכה לציבור, וקירוי הכהנים מקומו לפני "יברכך", ויכריז שליח הציבור "כהנים", והכהנים יענו "יברכך".²

המנהג השני שהיה בתקופת התלמוד, שלא לקרות את הכהנים מילה במילה (סוטה לט ע"ב):

א"ר זירא א"ר חסדא: אין הקורא רשאי לקרות כהנים עד שיכלה אמן מפי הצבור. ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה דיבור מפי הקורא. ואין הצבור רשאים לענות אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים. ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הצבור.

כיוון שאנו יודעים שקירוי הכהנים היה לפני המילה "יברכך", להלן ביאור הקטע (בסוגריים מרובעים).

א"ר זירא א"ר חסדא: אין הקורא רשאי לקרות כהנים עד שיכלה אמן מפי הצבור.

[אין השליח ציבור מקרא לכהנים את המילה "כהנים", עד שיכלה אמן של ברכת ההודאה מפי הציבור. ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" הייתה נאמרת בלחש, ולא היו הציבור עונים עליה אמן. בימינו, שמברכים אותה בקול

2 וכך כתב רבי אברהם בן הרמב"ם בספרו "המספיק לעובדי ה'" עמ' 250–251: [...] עד שמשלים שליח צבור ברכת הודאה והיא "מודים וכו'", אזי יברך כל כהן לעצמו בלחש, [...] ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדושתו של אהרן [...] ולאחר שמברכים ברכה זו מפנים פניהם לציבור [...] ומגביהים ידיהם לעבר כתפיהם ופורשים כפות ידיהם [...] ובנשאים כפיהם מתחילים בברכה. אולם אם הם שני כהנים ויותר, אל יברכו עד אשר יקרא להם שליח צבור ויאמר "כהנים", ואחר-כך הם אומרים "יברכך". ואם המברך – כהן אחד, יפתח הוא בלא ששליח צבור יקרא לו ויאמר "יברכך". אחר-כך יקרא שליח צבור את שאר הברכות מלה מלה והכהן או הכהנים יברכו על פי הקראתו.

רם, לא יכריז שליח ציבור "כהנים", עד שיכלה מפי הציבור אמן של ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן".

ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה דיבור מפי הקורא.

[ולא יתחילו הכהנים לומר "יברכך", עד שיכלה הדיבור מפי הקורא, עד שיסיים המקרא להכריז "כהנים"].

ואין הציבור רשאים לענות אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים.

[ולא יענו הציבור על הברכות עד שיסיימו הכהנים לומר "וישמרך" בברכה הראשונה ו"ויחנך" בברכה השנייה, ו"שלום" בברכה השלישית, עד שיסיימו הכהנים לומר אותן].

ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה אחרת, עד שיכלה אמן מפי הציבור.

[בזמנם היו הכהנים מתחילים לומר את הברכות בלא קירוי, כלומר "יאר", "ישא", ולא יתחילו הכהנים לומר אותן, עד שיכלה אמן מפי הציבור על הברכה הקודמת. ובימינו, ששליח ציבור מקרא את הכהנים מילה במילה, לא יתחיל שליח ציבור לקרות אותם את הברכות, עד שיכלה אמן מפי הציבור על הברכה שקדמו להן].

ראוי לשים לב לסוף הקטע: "ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה אחרת, עד שיכלה אמן מפי הציבור". קטע זה רבות נבוכו בביאורו. באיזו ברכה אחרת התלמוד מדבר?

יש מי שמפרש שמדובר במילה "יברכך", שלא יתחילו הכהנים "יברכך", עד שיכלה אמן של הציבור על ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" (בית יוסף, אורח חיים, סימן קכת, בדעת הרמב"ם). וקשה על ביאור זה, מפני שהמילה "יברכך" אינה ברכה אחרת אלא תחילת ברכת כהנים לציבור, ואין ראוי לכנות אותה ברכה אחרת, משום שאומר אותה לאחר ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן", שהיא ברכת המצוות של הכהנים. עוד קשה, כיוון שבזמן התלמוד הייתה ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" נאמרת בלחש, לא ניתן לומר שהמילה "יברכך" היא ברכה אחרת, אם היא תחילת הברכה לציבור?

ויש מי שמפרש שמדובר בבקשה שאומרים הכהנים בסיום נשיאת כפיים, "עשינו מה שגזרת עלינו" וכו' (בית יוסף, אורח חיים, סימן קכת, בדעת הטור). וקשה על ביאור זה, מפני שאמירת "עשינו מה שגזרת עלינו" אינה ברכה, אלא בקשה של הכהנים שתהיה נשיאת הכפיים מקובלת לפני ה' ושיברך את ישראל. עוד קשה, מפני שהבקשה הזאת נאמרת אחר שהתחיל שליח ציבור את ברכת "שים שלום", ולא אחר עניית אמן של הציבור (השאלה השנייה הובאה במשנה ברורה, סימן קכת, ס"ק ע).

על כורחנו עלינו לומר שהתלמוד מתאר מנהג קדום שלא היה בו קירוי מילה במילה בברכת כהנים, ורק בתחילה היה מכריז שליח הציבור "כהנים", והכהנים אומרים את כל ברכת כהנים בלא קירוי, והכוונה שלא יתחילו הכהנים לומר את המילים "יאר" "ישא", עד שיכלה אמן מפי הציבור על הברכות הקודמת, אחר "וישמרך" "ויחנך" (וכן כתבו: הגהות חוות יאיר, המובא ברי"ף למגילה, טו ע"ב בדפי הרי"ף; בית יוסף, אורח חיים, סימן קכח, ד"ה והא דאמרינן דאין הכהנים). וזה לשון הבית יוסף שם:

והא דאמרינן דאין הכהנים רשאים להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור, קשה בעיני, שמאחר שאין הכהנים אומרים התיבה עד ששליח ציבור מקרא אותם תחלה, א"כ מאי עד שיכלה אמן מפי הציבור דקאמר? הא אף לאחר שיכלה אמן מפי הציבור אינם מתחילים אלא המקרא הוא מתחיל? [...]. אבל לדעת רבינו [הטור], שסובר שגם יברכך אין אומרים אותו הכהנים עד ששליח ציבור מקרא אותם, צריך לפרש דברכה אחרת דקאמר היינו מה שאומרים, רבון העולמים עשינו מה שגזרת עלינו וכו', וקאמר שאין הכהנים רשאים להתחיל אותה עד שיכלה אמן מפי הציבור.

ביאורו תמוה, מפני ש'רבון העולמים' הוא בקשה של הכהנים הנאמרת אחר שהתחיל שליח ציבור לומר "שים שלום" אחר גמר ברכת כהנים, ולא אחר אמן. השאלה הובאה במשנה ברורה, סימן קכח, ס"ק ע.

ותמהני על הר"ן (שם) שפירש, ואין הכהנים מתחילים בברכה אחרת, כגון יאר ישא, עד שיכלה אמן מפי הציבור. ועל אין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה הדיבור מפי הקורא, כתב שיש מפרשים שמקרים היו הכהנים כדי שלא יטעו, ואין הכהנים רשאים להתחיל אפילו בתיבה ראשונה, דליכא למיחש לטעות, וכל שכן באידך, עד שיכלה דיבור מפי הקורא. ולפי אותם מפרשים, אי אפשר לפרש דאין הכהנים רשאים להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור, היינו ברכת יאר ישא, דהא אף לאחר שיכלה אמן מפי הציבור, אין הכהנים מתחילים אלא המקרא. ויש לדחוק ולומר דאין הכהנים רשאים לאו דוקא, והוי כאילו אמר אין המקרא את הכהנים רשאי להתחיל בברכה אחרת, דהיינו יאר ישא, עד שיכלה אמן מפי הציבור.

ועוד יש לומר, שמה שכתב [הר"ן] אין הכהנים מתחילים בברכה אחרת כגון יאר ישא, היינו לפי מאי דמשמע מפשטא דגמרא, שלא היו מקרין את הכהנים, מדלא הזכירו כן בשום מקום. והא דאמרינן בספרי שהחזן אומר אמרו כדבסמוך, איכא למימר דהיינו לקרות להם כהנים, אבל לא להקרותם מלה במלה, וכן משמע שהיא דעתו [של הר"ן] ז"ל, שהרי בלשון יש מפרשים כתב שמקרין היו את הכהנים. נראה דפשטא דמילתא משמע ליה שלא היו מקרין אותם, ועל פי כן פירש כגון יאר ישא.

וראוי לומר, שבדברי הרמב"ם כבר מצאנו חובה לקרות את הכהנים מילה במילה, בניגוד למה שמשמע מן התלמוד. וזה לשונו (הלכות תפילה וברכת כהנים, פרק יד, הלכה ג): "ומתחילין יברכך, ושליח ציבור מקרא אותם, מילה מילה, והם עונין, שנאמר אמור להם". וראה התוספות לברכות לד ע"א, ד"ה לא יענה אמן, שכתב שכך נמצא במדרש טעמי יתרות וחסרות. וזה לשונו: "אמנם רבינו יהודה פי' דבהדיא יש במדרש טעמי יתרות וחסרות אמור להם, מלמד ששליח צבור אומר להם על כל דבור ודבור". כמו כן ניתן להסמיך את פסק הרמב"ם לספרי (פרשת נשא, פסקה לט): "ומנין שחזן צריך לומר להם אמרו? ת"ל אמור להם".

נסכם את שיטת הרמב"ם.

מצאנו בתלמוד שנהגו לברך "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" בלחש. עוד מצאנו שלא נהגו לקרות את הכהנים מילה במילה.

אשר למנהג לברך בלחש, בתקופת הרמב"ם עדין נהג מנהג זה, כפי שכתב בנו רבי אברהם בן הרמב"ם, וגם בדברי הרמב"ם ניתן לדייק זאת, כיון שכתב שאין הברכה "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" חלק מן הברכה לציבור, וברכת הציבור מתחילה מן המילה "יברכך", ואז מכריז שליח ציבור "כהנים", והם עונים "יברכך".

בנוגע למנהג שלא לקרות את הכהנים מילה במילה, לא פסק הרמב"ם כמותו. אדרבה, חובה לקרות את הכהנים מילה במילה. וכן מצאנו במדרשי ההלכה.

מכלל הדברים למדנו, כי פשוט וברור ששליח ציבור מקרא את הכהנים אחר ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן", ויכריז "כהנים", והכהנים אומרים "יברכך". וזה לשון הרמב"ם בעניין זה (הלכות תפילה וברכת כהנים, פרק יד, הלכה ח):

אם היה הכהן המברך אחד, מתחיל לברך מעצמו, ושליח ציבור מקרא אותו מילה מילה, כמו שאמרנו. היו שנים או יתר, אינן מתחילין לברך, עד שיקרא להם שליח ציבור תחילה, ואומר להם "כהנים", והם עונים ואומרים "יברכך".

נבאר הלכה אחת ברמב"ם על פי כתב יד מאוסף הגר"י קאפח וכתבי יד אחרים.

גרסת הגר"י קאפח (הלכות תפילה וברכת כהנים, פרק יד, הלכה ה)

אין המקרא רשאי להקרות לכהנים [להכריז "כהנים"], עד שיכלה אמן מפי הציבור [שיענו על הברכה "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן"]. ואין הכהנים

רשאין להתחיל בברכה [במילה "יברכך"], עד שיכלה הדיבור מפי המקרא [המכריז "כהנים"]. ואין הציבור עונים אמן, עד שתכלה הברכה מפי הכהנים [המילה האחרונה בכל ברכה: "וישמרך", "ויחנך", "שלום"]. ואין המקרא מתחיל בברכה אחרת ["יאר" או "ישא"], עד שיכלה אמן מפי הציבור [ואז יקרא שליח הציבור את המילה, והכהנים יאמרו אותה אחריו].

גרסת הגר"י קאפח ברורה. בתחילת ההלכה נאמר ששליח הציבור מכריז "כהנים", והכהנים אומרים "יברכך" כמו שנתבאר בהלכה ת. בהמשך ההלכה נאמר שיקרא שליח ציבור את הברכה הבאה, "יאר" או "ישא" רק כשיסיים הציבור לענות אמן אחר הברכה הקודמת, "וישמרך" או "ויחנך". וראוי לשים לב שבתלמוד נאמר "ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור", ואילו בגירסת הגר"י קאפח באים הדברים בצורה ברורה יותר. על פי ההלכה המצריכה קירוי בכל מילה ומילה, לא הכהנים מתחילים ברכה אחרת, אלא המקרא, והוא עושה זאת רק אחרי שיסיים הציבור לענות אמן על הברכה הקודמת.

גרסת כתבי יד אחרים (הלכות תפילה וברכת כהנים, פרק יד, הלכה ה):

אין הקורא "כהנים" רשאי לקרות לכהנים [להכריז "כהנים"], עד שיכלה אמן מפי הציבור [שיענו אמן אחר הברכה "אשר קידשנו בקדושתו של אהרן]. ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה [במילה "יברכך"], עד שיכלה הדיבור מפי המקרא [המכריז "כהנים"]. ואין הציבור עונים אמן, עד שתכלה הברכה מפי הכהנים [באחת מן המילים: "וישמרך", "ויחנך", "שלום"]. ואין הכהנים מתחילין בברכה אחרת ["יאר" או "ישא"], עד שיכלה אמן מפי הציבור [ואז יקרא אותם שליח ציבור, והכהנים יענו אחריו אותה מילה].

גרסה זו מובאת ברמב"ם הוצאת "פרנקל" וברמב"ם הוצאת "מפעל משנה תורה". בתחילת ההלכה יש דגש על קירוי המילה כהנים, וכבר נתבאר בהלכה ח שהמכריז אומר "כהנים", והם אומרים "יברכך". בהמשך ההלכה מובא נוסח הזהה לנוסח התלמוד, "ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור". וכבר ביארנו כי נוסח זה מתאים למנהג הקדום, שאין מקרים את הכהנים מילה במילה, אלא הכהנים אומרים מעצמם "יאר" או "ישא", ואילו לפי מדרשי ההלכה המחייבים קירוי בכל מילה ומילה, שליח הציבור מקרא את הכהנים אחר שמיסיים הציבור לומר אמן על הברכה הקודמת, והכהנים אומרים אחרי שליח ציבור את המילה שאמר. וכן ביארנו את ההלכה.

נעתיק את ההלכה בשולחן ערוך ונעיר עליה בקיצור בסוגריים מרובעים (סימן קכח, סעיף יח).

אין המקרא שקורא כהנים רשאי לקרות כהנים, עד שיכלה מפי הצבור אמן שעונים אחר ברכת מודים.

[לדעת שולחן ערוך, הקירווי מתחיל אחר ברכת מודים, לפני שהכהנים מתחילים לברך "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן". בעל שולחן ערוך למד זאת מדברי הרמב"ם בהלכה ג, וכבר ביארנו שאינו נכון בדעת הרמב"ם, ואין טעם להכריז "כהנים" לפני ברכה השייכת רק להם, כשעדיין לא הגיעה ברכת הכהנים לציבור, ולא עוד אלא שבזמן התלמוד הייתה נאמרת בלחש. ועוד, שהרמב"ם אומר בהלכה ח בפירושו, "המקרא אומר להם כהנים, והם עונים ואומרים יברכך".]

ואין הכהנים רשאים להתחיל ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, עד שיכלה דיבור קריאת כהנים מפי הקורא. ואחר שברכו הכהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, אינם רשאים להתחיל יברכך, עד שיכלה מפי כל הצבור אמן שעונים אחר ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן.

[לדעת בעל שולחן ערוך, מתחילים הכהנים לומר מעצמם "יברכך" בלא קירווי, כיוון שלשיטתו הקירווי בא לפני ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן". וקשה על שיטתו, מפני שדבר זה אינו נזכר בתלמוד. בתלמוד נאמר רק שאין שליח ציבור רשאי להכריז "כהנים", עד שיכלה אמן מפי הציבור, ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה הדיבור מפי המקרא. אבל בשום מקום לא נאמר שלא יתחילו הכהנים לומר "יברכך" לפני שיכלה אמן מפי הציבור. על כורחנו עלינו לומר שהתלמוד לא העלה על דעתו שיתחילו הכהנים לומר "יברכך" בלי קירווי, ולפיכך לא נזכר בדבריו איסור להתחיל "יברכך" לפני שענו הציבור אמן. ודבר זה הוא הוכחה ברורה ששיטת התלמוד אינה כמו השולחן ערוך.

בדברי הרמב"ם בהלכה ח נאמר, "אחר שיקרא להם כהנים יתחילו יברכך", ודבריו מתאימים לדברי חז"ל שתיקנו את מנהג הקירווי, אבל להתחיל בלא קרוי מנוגד לתלמוד ולסברה].

וכן אינם רשאים להתחיל בתיבה, עד שתכלה התיבה מפי המקרא. ואין הצבור עונים אמן, עד שתכלה ברכה מפי הכהנים: הגה. ולא יתחילו הכהנים רבון העולמים כו', עד שיכלה אמן מפי הצבור (בית יוסף).

[דברי הרמ"א בהגהתו הם דברי בית יוסף בכיבור דעת הטור. ומה שנאמר בתלמוד, שאין הכהנים רשאים להתחיל בברכה האחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור, פירושו שלא יתחילו הכהנים לומר "רבון העולמים, עשינו מה שגזרת עלינו", עד שיכלה אמן מפי הציבור אחר מילת "שלום". וכבר הקשינו על

ביאור זה, "רבון העולמים" הוא בקשה הנאמרת על ידי הכהנים לאחר שהתחיל שליח ציבור לומר "שים שלום", ולא לאחר שענה הציבור אמן. השאלה מובאת במשנה ברורה, סימן קכח, ס"ק ע].

בשולי הדברים, נעתיק מן התכלאל הקדום שנכתב בשנת הרנ"ח (1498). תרגום דבריו מובאים על ידי מרדכי יצהרי הי"ו בתכלאל תפילת קדמונים המבואר, עמ' מו. וזה לשונו:

וקודם שמחזירים פניהם אל הצבור, יברכו זאת הברכה: "בא"י אמ"ה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, וצונו לברך את עמו ישראל באהבה". ובהחזירם פניהם אל הצבור, מושיטים אצבעותיהם ומגביהים ידיהם כנגד כתפיהם ומתחילים לברך הציבור. אם היה כהן אחד בלבד, יתחיל מעצמו ויאמר "יברכך". ואם היו שנים או שלשה כהנים, יאמר להם שליח ציבור בתחילה "כהנים", והם עונים "יברכך". ומקרא אותם שליח ציבור מילה מילה, והם עונים כמו שהוא אומר, עד שיגמור הפיסוק הראשון, וכל הצבור עונים "אמן". ואח"כ מתחיל שליח ציבור ומקרא אותם הפיסוק השני מילה מילה, והם עונים עד שיגמור, וכל הציבור עונים "אמן". וחוזר (השליח ציבור) ומקרא אותם הפיסוק השלישי כך, וכל הציבור עונים "אמן".

